

Olipa kerran seksuaalisuus

The background of the slide features three heart-shaped ornaments hanging from thin, light-colored twigs. The hearts are made of fabric and are decorated with white daisies. The colors of the hearts are yellow, red, and pink. The entire scene is set against a soft, out-of-focus green background, suggesting an outdoor setting with foliage.

Mitä on seksuaalisuus?

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=HEQC1r6NXsQ

Seksuaalioikeudet

1. Oikeus omaan seksuaalisuuteen
2. Oikeus tietoon seksuaalisuudesta
3. Oikeus suojella itseään ja tulla suojelluksi
4. Oikeus seksuaaliterveyspalveluihin
5. Oikeus tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen
6. Oikeus yksityisyyteen
7. Oikeus vaikuttaa

Oma seksuaalihistoria

- Onko kotona puhuttu seksuaalisuudesta?
- Miten vanhemmat suhtautuivat seksuaalisuuteen?
- Onko kotona halattu, oltu lähellä?
- Onko ympäristö ollut turvallinen?
- Minkälaista seksuaalikasvatusta koulussa on ollut?
- Minkälainen oli eka kerta?
- Onko taustalla traumaattisia kokemuksia?

Lasten
seksuaalikasvatus

Lapsi elää
hetkessä, tärkeää
reagoida heti

Kehotunnekasvatus

Ikätasoinen
tieto

Oikea-aikainen
tieto

Tutustumista
tunteisiin

Itsetunto,
kehonkuva,
minäkuva

Tutustumista
mielihyvään

Sukupuolten
erot

Turvataidot

Kehon
ihmettelyä

Seksuaalioikeudet

Hyvien tapojen
opettelemista

Kuka
seksuaalikasvattaa?

Päiväkoti

Neuvola

Vanhempi

Isä

Äiti

Sisarukset

Kasvattajan arvoilla ja
henkilökohtaisilla
kokemuksilla on iso
rooli kasvatuksessa.

Opettajat

Isovanhemmat

Koulukaverit

Kummit

Ohjaajat

Katu

Terveystenhoitaja

Media

Porno

Seksuaalikasvatus

Kaikki antavat seksuaalikasvatusta, tiedostavat sitä tai eivät

- Aktiiviset kasvattajat
- Mahdollistajat
- Vastaajat
- Kieltäytyjät

Lapset imevät kaikista asennoitumistavoista itseensä asenteita

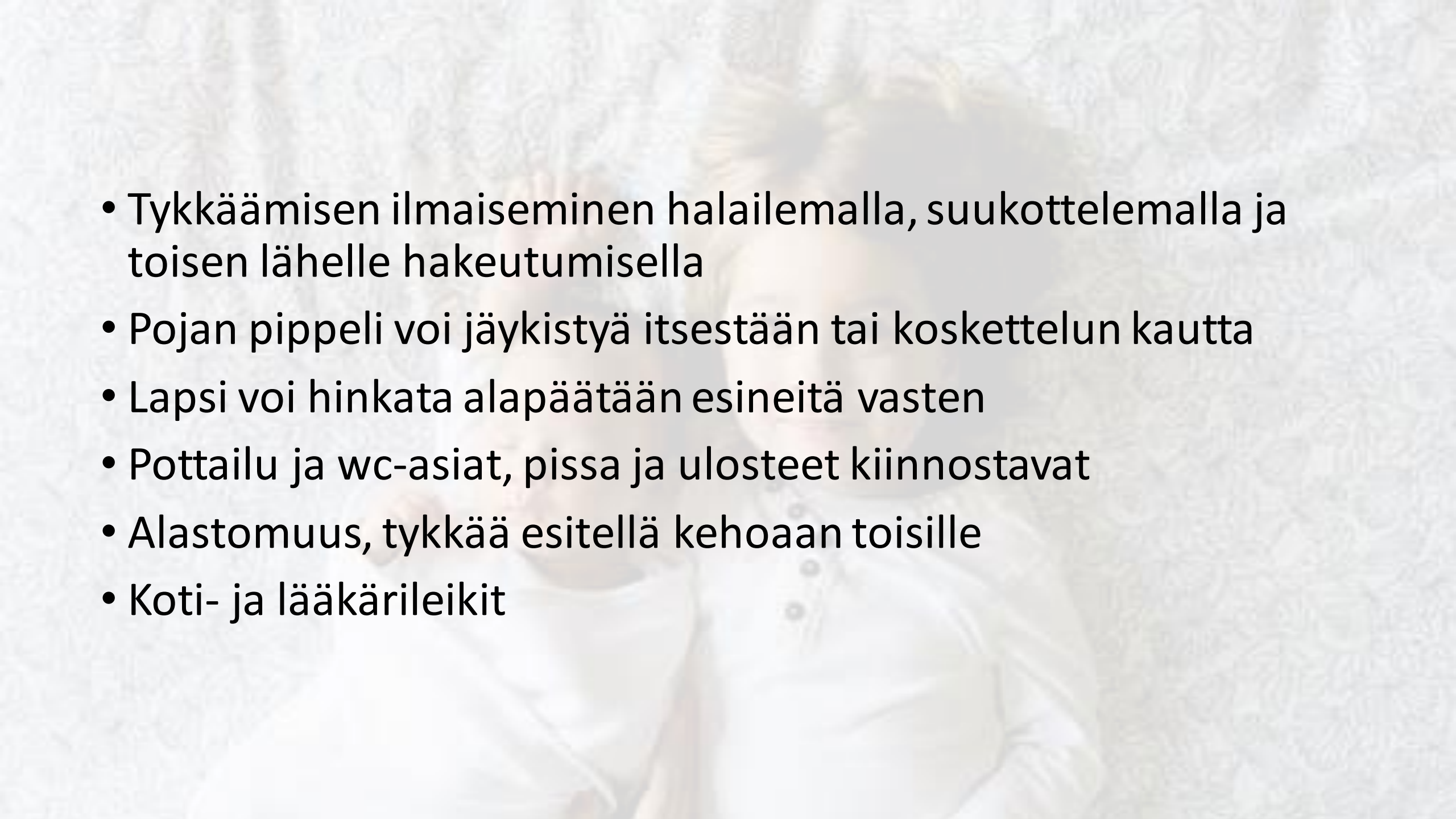
Kehotunnekasvatus

Tavoitteena lapsen myönteinen suhtautuminen omaa kehoaan ja tunteitaan kohtaan

- Myönteinen asenne omaan kehoon ja toisten kehoihin, kehojen ihmettelyä
- Kosketukseen ja mielihyvään tutustumista
 - Taito erottaa myönteinen ja kielteinen läheisyys tai kosketus
- Itsestä huolehtimisen tiedot ja taidot
- Avoin ilmapiiri ja sanasto puhumiseen
- Tunteiden ja niiden säätelyn harjoittelua
- Taito kysyä ja hakea tukea ja apua

0 – 4 -vuotiaat

- Omien sukupuolielinten koskettelu on tavallista vauvaiästä lähtien
 - Vauvaiässä koskettelu on enemmän sattumanvaraista
 - Uteliaisuus omaa ja toisen kehoa kohtaan
 - Tyttöjen ja poikien väliset erot
-
- A baby wearing a purple knitted hat with green leaves, lying on a white surface. The baby is looking towards the camera with a neutral expression. The background is a soft, out-of-focus white surface.

-
- Tykkäämisen ilmaiseminen halailemalla, suukottelemalla ja toisen lähelle hakeutumisella
 - Pojan pippeli voi jäykistyä itsestään tai koskettelun kautta
 - Lapsi voi hinkata alapäättään esineitä vasten
 - Pottailu ja wc-asiat, pissa ja ulosteet kiinnostavat
 - Alastomuus, tykkää esitellä kehoaan toisille
 - Koti- ja lääkärireikit

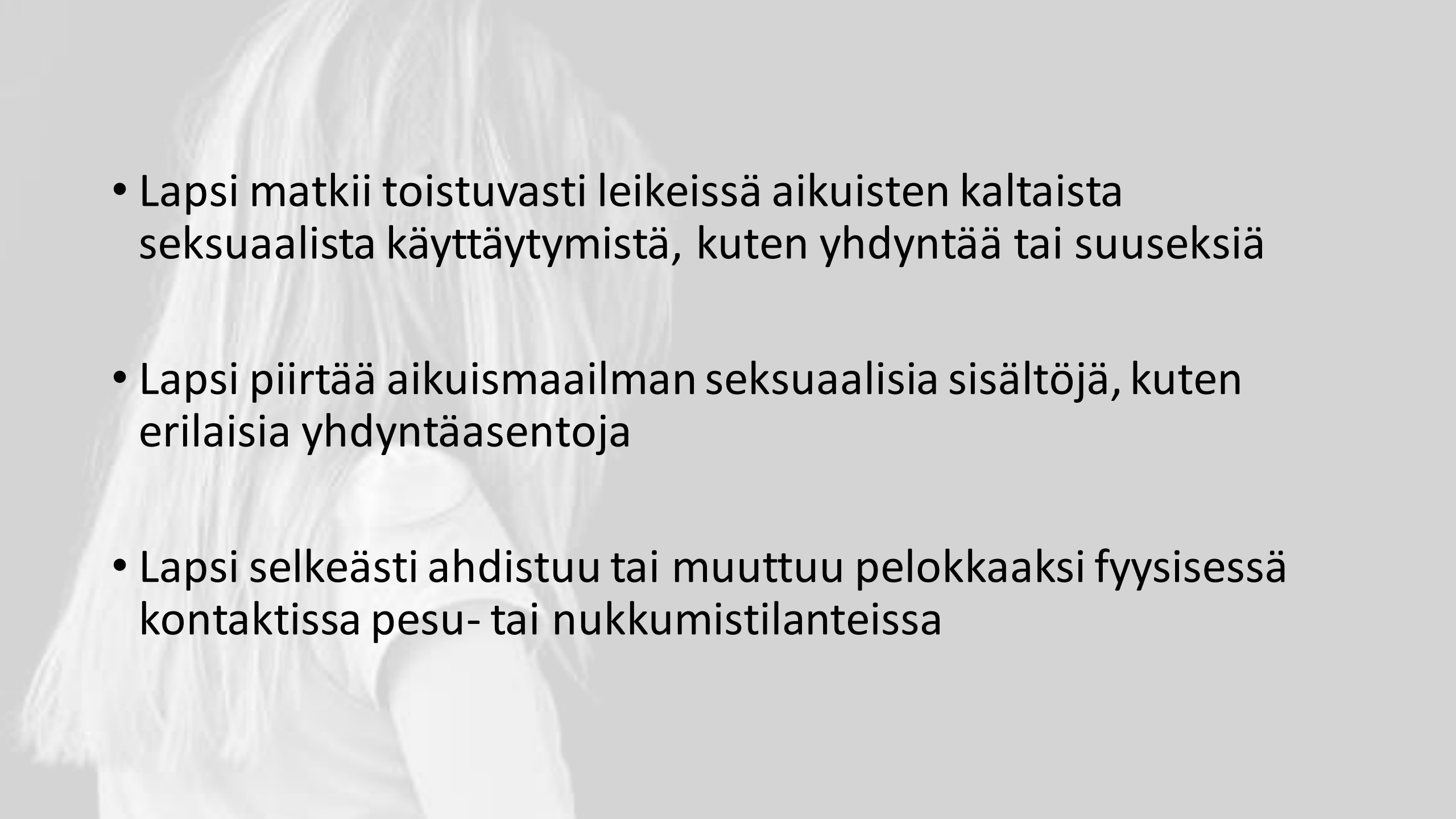
5–7-vuotiaat

- Mielihyvä omien sukupuolielinten koskettelemisesta
- Unnutus tavallista
- Leikin kautta: raskaus, synnytys, häät, lääkärin vastaanotto
- Leikeissä lapsi voi omaksua sukupuolirooleja ja sukupuolelle tyypillistä käyttäytymistä
- Leikeissä lapsi tutustuu kehon eri osiin ja vertailee omaa ja kaverin kehoa
- Kiinnostus asioista, kyselyt

- Kiinnostus toista sukupuolta kohtaan, mutta toisaalta vastakkainen sukupuoli voidaan kokea vastenmielisenä
- Kiinnostus alastomien ihmisten kuvista
- Vanhempien lapsien sekä aikuisten matkiminen
 - pukeutumalla ikäistään vanhemmalla tyylillä, aikuismaisena tanssityylinä ja julkkisidolin käyttäytymistä jäljitellen
- Toisinaan lapsi voi huomata, että seksuaalissävyytteinen käyttäytyminen herättää aikuisen huomion, jolloin lapsi saattaa lisätä tällaista käyttäytymistä

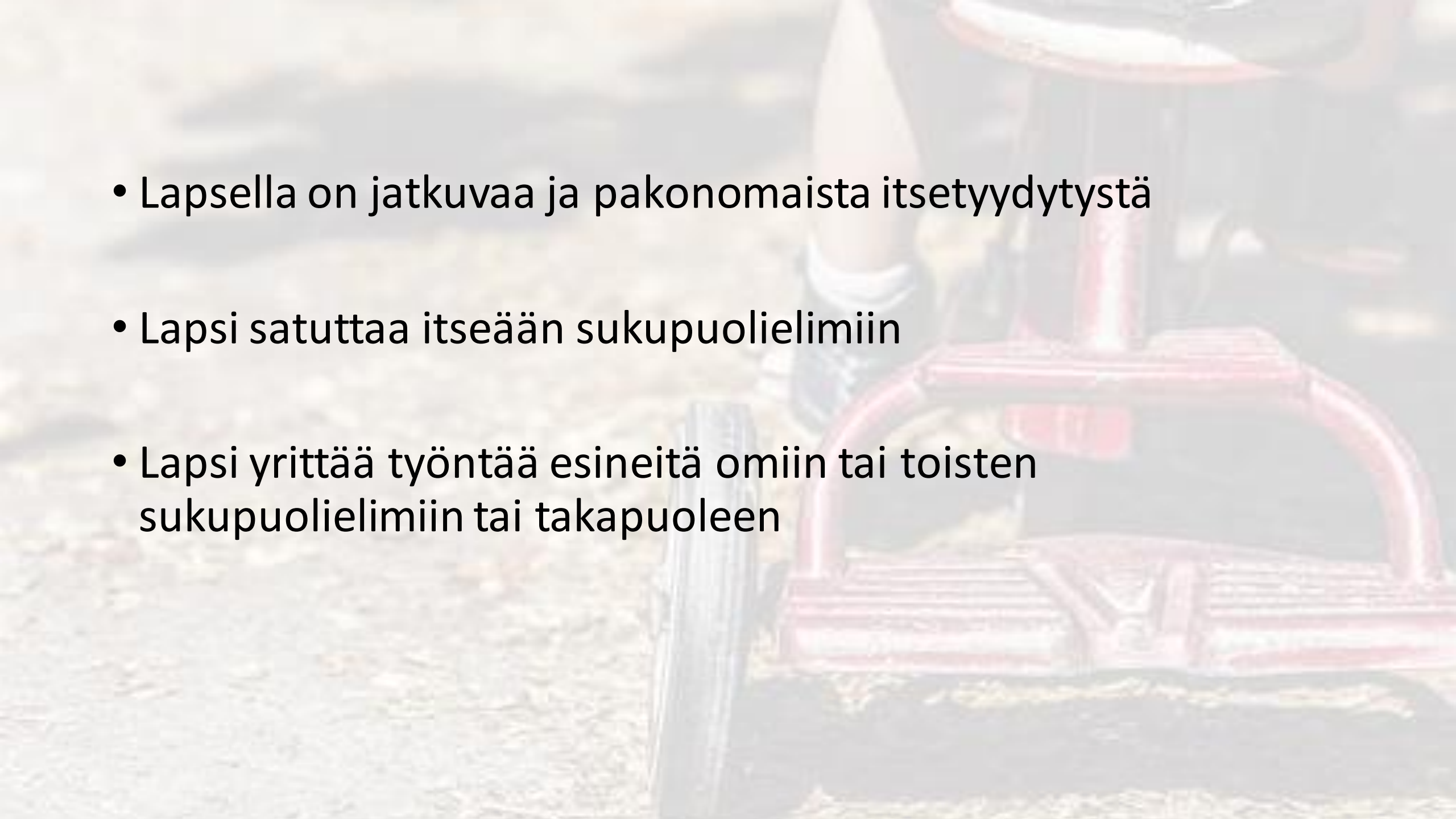
Huolen aiheita:

- Lapsi pyrkii leikeissä toistuvasti koskemaan muiden lasten sukupuolielimiä
- Lapsi kyselee toistuvasti seksiin tai sukupuolielimiin liittyviä kysymyksiä, vaikka niihin on jo vastattu ikätasoisesti
- Lapsi hakeutuu täysin tuntemattomien ihmisten syliin, pyrkii välittömästi halaamaan, pussailemaan, koskemaan rintoihin tai sukupuolielimiin

-
- Lapsi matkii toistuvasti leikeissä aikuisten kaltaista seksuaalista käyttäytymistä, kuten yhdyntää tai suuseksiä
 - Lapsi piirtää aikuismaailman seksuaalisia sisältöjä, kuten erilaisia yhdyntäasentoja
 - Lapsi selkeästi ahdistuu tai muuttuu pelokkaaksi fyysisessä kontaktissa pesu- tai nukkumistilanteissa

Tilanteeseen tulee puuttua ja lapsi tarvitsee apua:

- Lapsi yrittää saada muita mukaan seksuaaliseen toimintaan, jopa pakottamalla tai painostamalla
- Lapsi puhuu haluavansa seksuaalisia tekoja toisen lapsen kanssa, pyrkii riisumaan toisten vaatteita, yrittää antaa kielisuudelmia tms.
- Käyttäytymiseen tai puheisiin sisältyy toistuvasti teemana jokin ikätasoon kuulumaton aikuiselle liittyvä asia, kuten suuseksi, anaaliseksi, porno jne.

-
- A child is riding a red tricycle on a paved surface. The child's legs and feet are visible, wearing dark shorts and white socks. The tricycle has a red frame and a black seat. The background is a blurred outdoor setting.
- Lapsella on jatkuvaa ja pakonomaista itsetyydytystä
 - Lapsi satuttaa itseään sukupuolielimiin
 - Lapsi yrittää työntää esineitä omiin tai toisten sukupuolielimiin tai takapuoleen

Miten toimia jos huoli herää?

- Rauhallinen suhtautuminen on paras tapa reagoida, vaikka tilanne voi herättää huolta ja monenlaisia tunteita
- Puhuminen tärkeintä
- Keskustelu työkavereiden ja esimiehen kanssa
- Vanhemmat
- Yhteys ammattilaisiin
- Tarvittaessa lastensuojelu- ja rikosilmoitus

WHO:n malli (2010)

1. Keho ja kehitys
2. Läheisyys, nauttiminen ja itsetunto
3. Tunteet
4. Moninaisuus ja ihmissuhteet
5. Hyvinvointi ja terveys
6. Lisääntyminen
7. Normit ja tavat
8. Oikeudet

Mitä asioita
käydään läpi?

Keho ja kehitys

- Oman kehon tuntemus ja arvostus. Olen ihana!
- Kehon esittely, halu saada keholle hyväksyntää
 - Kehojen ja sukupuolten erot ja vertailu
- Sukupuolen hyväksyminen, myönteinen sukupuoli-identiteetti
- Tutkimusleikit tiedon tarpeeseen ja uteliaisuuteen
- Yksityisyys, vessassa käynnit, pissa-, kakka-, pierujutut
- Hygienia, pesemisen tavat ja tarpeellisuus
- Oman kehon, hygienian, läheisyyden ja hellyyden tarpeiden ilmaiseminen

Nimet kehon osille

- Jokainen kasvattaja puhuu lapselle omalla tyylillään ja itselleen mieluisilla sanoilla
- Lapsi tarkkailee, miten aikuinen vastaa kysymyksiin
 - käsitteet oltava hallussa

Pimppi, pimppa, pimpsa,
pimpsukka, pimpero, pimppura,
pimsi, pimsu, pimpula, pimpu,
pimppu, pintsa, pippu, pimikka,
pimi, pimpsloora, alapää,
pimpelipom, emätin

Pippeli, pipuli, pipe, pili,
pimppeli, pimpeli, pipiska,
kikkeli, kikuli, killi, kikkuli, pipu,
viku, nippi, tiiti, vehkeet,
piippu, munat, nippeli, tappi,
penis, nappula

Kehoitsetunto

Käsitys omasta kehosta

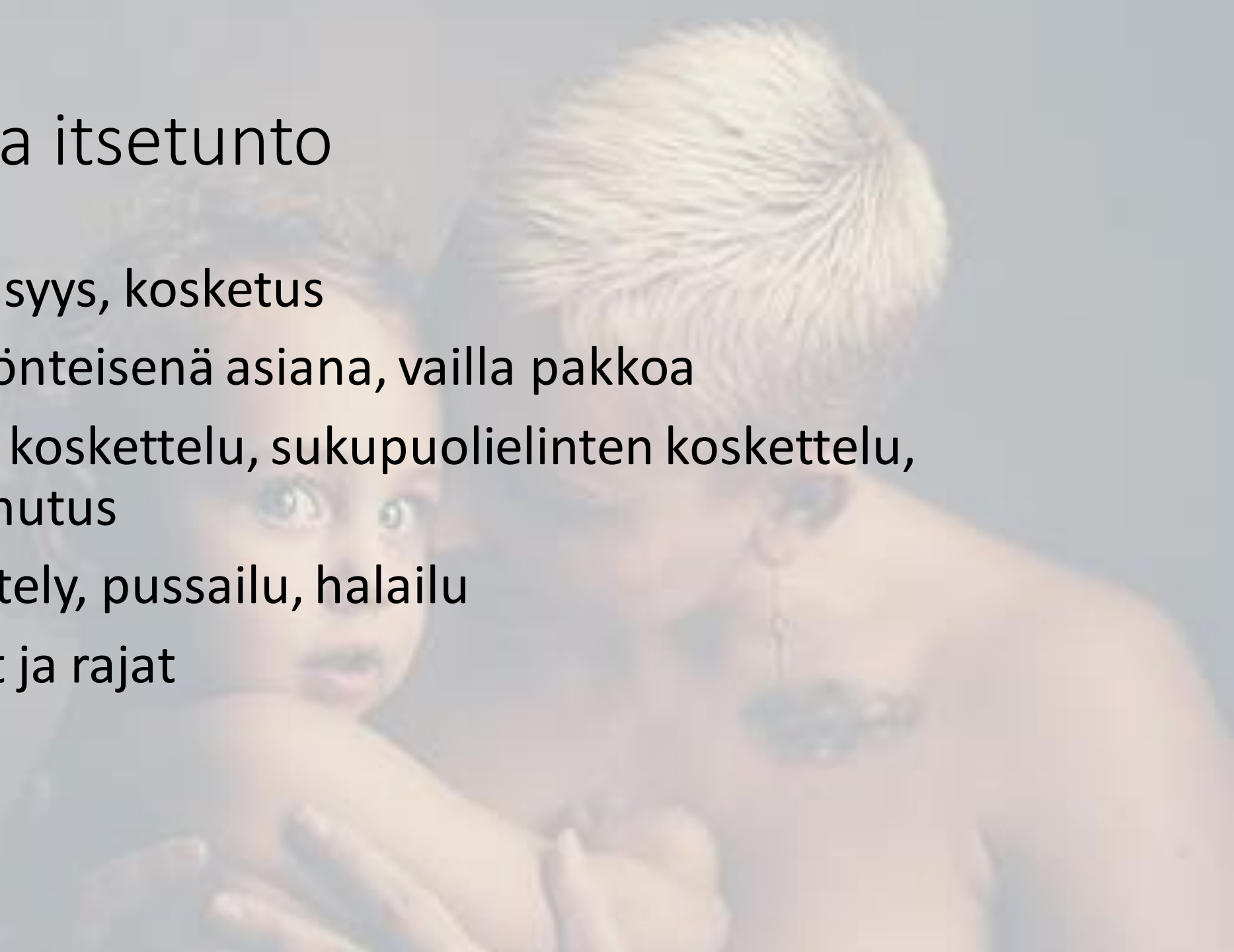
- miten hyvänä, sopivana, oikeanlaisena tai kelpaavana oma keho koetaan

- Kehoa kohdellaan hyvin ja siitä puhutaan arvostavasti
- Läheisyys ja myönteinen koskettaminen tukena
- Aikuinen myönteisen kehonkuvan mallina
 - puhuu itse itsestään, omasta kehostaan ja kaikkien muidenkin kehoista myönteiseen sävyyn, ilman pilkkaa ja kritiikkiä.

Läheisyys ja itsetunto

- Hellyys, läheisyys, kosketus
- Kosketus myönteisenä asiana, vailla pakkoa
- Oman kehon koskettelu, sukupuolielinten koskettelu, nautinto, unnutus
- Toisten hellittely, pussailu, halailu
- Omat toiveet ja rajat

Unnutus

- Unnutus = lapsi hakee hyvän olon tunnetta sukupuolielimiensä kautta
- Itsensä tutkiminen ja koskettelu on normaalia kaiken ikäisillä lapsilla
- Lapselle yhtä luonnollista kosketella omaa nenäänsä tai pippeliään/pimppiään
- Tavoitteena saada mielihyvää, lohtua, ajankulua, rauhoittumista
- Lapsi ei yhdistä tähän häpeää
 - ei aikuisen ajatuksia, historiaa, kokemuksia ja fantasioita

Huolestuttava unnutus

- Pakonomaista-> aikuisen tulee puuttua ohjaamalla lapsen huomio toisaalle ja rauhoitella lasta
- Jos unnutus rajoittaa ja estää lapsen normaalia arkea tai häiritsee toisia lapsia -> huolestuttavaa
- Kartoitetaan mikä hätä lapsella on
 - Elämäntilanteessa isoja muutoksia? Turvattomuutta? Stressiä? Huolta?

Apua huolestuttavaan unnutukseen

- Apua perheneuvolasta
- Lapselle tärkeää tuntea olevansa rakastettu
- Turvallisuuden tunteen vahvistaminen, lapselle omista rajoista ja oikeuksista kertominen, lohtua ja rajoittamista
- Tärkeää, ettei lapsen oireeseen suhtauduta paheksuen tai tuomiten
- Saattaa olla lapsen ainoa keino omien kielteisten tunteittensa säätelyssä
- Lapsi toimii näin, koska on oppinut helpottamaan oloaan edes jollakin keinolla

- Jos lasta kielletään koskemasta jotain aluetta kehossaan, hänelle tulee helposti kielteinen kuva tästä ruumiinosasta

Vältä häpeän tunteen aiheuttamista

- Kannattaa vahvistaa lapsen kokemusta siitä, että oma keho on hieno, upea ja hyvä asia

Tunteet

1. Olet ihana
2. Tykkäyskaveri
3. Vanhempien ihailu
4. Idoli ihastuttaa
5. Tuttu, mutta salattu
6. Tuttu, kaverille kerrottu
7. Tykkään sinusta
8. Käsi kädessä
9. Suudellen
10. Mikä tuntuu hyvältä
11. Rakastella

Seksuaalisuuden
portaavat

https://www.youtube.com/watch?v=dRZBN-6tKDE&list=PLP9tu512V7j0r5yPEVIF7LI_ubs9vS5FP

sukupuoli

transvestisuus

intersukupuolisuus
homo
hetero
biseksuaalisuus
nainen
lesbo
trans
rakkaus
mies
transgender
queer
cis
panseksuaalisuus
aseksuaali
sukupuoleton
transsukupuolisuus

Sukupuolen moninaisuus

- Sukupuolivähemmistöt:

- transihmiset
 - sukupuoliottomat
 - transsukupuoliset
 - transvestiitit
 - muunsukupuoliset
- intersukupuoliset

- Sukupuolienemmistöt:

- cis-ihmiset

Seksuaalinen suuntautuminen

- **hetero:** henkilö tuntee vetoa eri sukupuolen edustajaan kuin mitä itse on
- **homo:** mies, joka on kiinnostunut miehistä
- **lesbo:** nainen, joka on kiinnostunut naisista
- **biseksuaali:** henkilö, joka tuntee emotionaalista ja/tai eroottista vetovoimaa sekä miehiä että naisia kohtaan
- **panseksuaali:** tuntee seksuaalista tai/ja emotionaalista vetoa kaikkia sukupuolia olevia ihmisiä kohtaan
- **queer:** pakenee määritelmiä, joten emme voi tietää, mitä tämä identiteetti kätkee taakseen
- **a-seksuaali:** voi tuntea romanttista vetoa, mutta ei halua seksuaalista kanssakäymistä

Hyvinvointi ja terveys

- Seksuaalisuus omassa hallinnassa
- Kosketuksen kieltäminen ja rajoittaminen
 - (Sano EI, lähde pois, kerro aikuiselle johon luotat)
- Oman ja toisen kehon ja rajojen arvostus
- Yksityisyys, tietää että voi valita haluaako läheisyyttä vai ei
- Kieltäytyminen aikuisen liiallisista läheisyyden osoituksista
- Riisuuntumisen ja alastomuuden säätely, toisen kehon koskemisen säätely, rajat myös eläinten, aikuisten ja lasten välillä

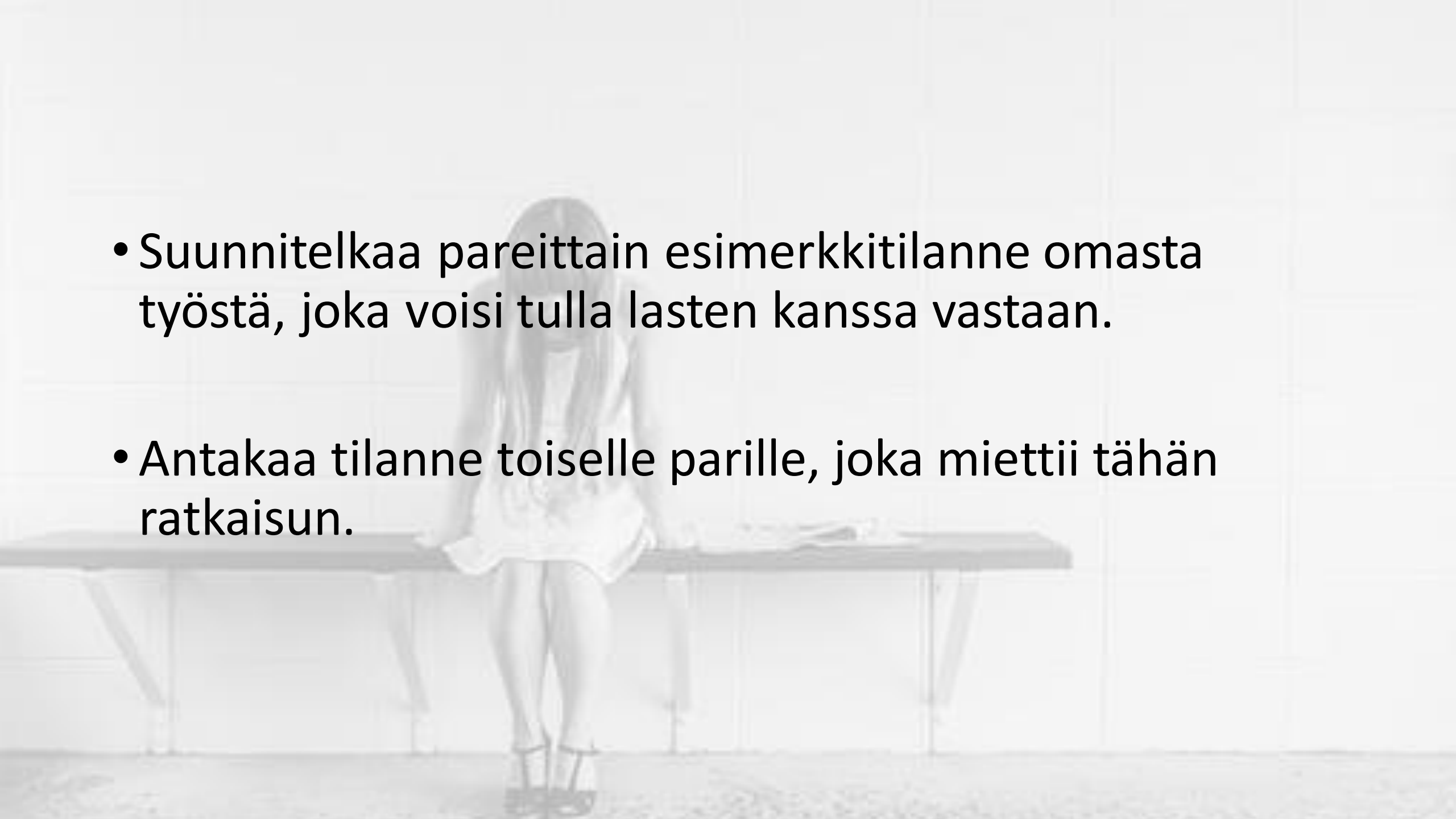
Turvataidot

Lisääntyminen

- Miten lapsi saa alkunsa, miten vauva menee vatsaan ja miten tulee sieltä ulos
- Asioiden sanoittaminen
 - kohtu, vauvan koti, vauvareikä, pimppi, pippeli, vauvasiemenet
- Yhdyntä ja synnytys
 - leikit, joissa pohditaan lisääntymisen tekniikkaa
- Erilaiset tavat saada lapsia, adoptio, koeputkihedelmöitys, sukusolujen lahjoitus
- Lapsettomuus, kaikki eivät voi saada tai eivät halua saada lapsia

Normit ja tavat

- Sopivuussäännöt
- Käyttäytyminen tilanteeseen sopivalla tavalla
- Alastomuuteen liittyvät normit, koskettamisen säännöt
- Yksityisen / julkisen erottaminen, yksityisyysäännöt
- Kunnioittaa muiden itsemääräysoikeutta, "ei" ja "kyllä" - sanoja
- Kaikkia tunteita ei ole sopivaa toteuttaa tekoina

-
- A woman with long dark hair, wearing a light-colored dress and high heels, is sitting on a dark wooden bench. She is looking down at her hands in her lap. To her right, a book is lying on the bench. The background is a plain, light-colored wall.
- Suunnitelkaa pareittain esimerkkitalanne omasta työstä, joka voisi tulla lasten kanssa vastaan.
 - Antakaa tilanne toiselle parille, joka mieltii tähän ratkaisun.

Lähteitä

- https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90799/URN_ISBN_978-952-245-796-7.pdf?sequence
- http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/478d7117d94da13cf9bc9f685c14585e/1541415831/application/pdf/7261257/Vanhemman%20tietovihko_verkko.pdf
- Ingman-Friberg, S. & Cacciatore, R. Keho on leikki.
- Korteniemi-Poikela, E. % Cacciatore, R. Seksuaalisuuden portaat.
- www.vaestoliitto.fi
- www.seta.fi

Nimettömät laput

- Eläydy lapsen rooliin
- Kirjoita lappuihin kysymyksiä
 - mitä haluaisit tietää seksuaalisuudesta

Paritehtävä

Miättikää pienissä ryhmissä miten voisitte käydä päiväkodissa läpi lasten kanssa kehoa, kehitystä ja kehoitsetuntoa.

Moninaisuus on meissä

<https://www.youtube.com/watch?v=P8K-sVpUrKs>

Sateenkaariperheet

https://www.youtube.com/watch?time_continue=98&v=cK5lxFeOH9k